

En mannsalder i Mesterens tjeneste

Karl Lunde, læstadianerpredikant i vel 50 år

Av Reidun Mellem

Til fots, på ski, med hest og slede, på sjøen med årer, seil, motor – i storm og stille, vinter og sommer – over fjell, opp gjennom daler, utallige fjordbygder, ut på de ytterste utposter mot storhavet – gikk ferden for læstadianerhøvdingen Karl Lunde fra Nordreisa, en handelsreisende i Mesterens tjeneste. Alltid med en eneste vare: tilbudet om evig liv for Jesu Kristi skyld, den største av alle gaver – tildelt så helt uten egen fortjeneste kun i tro.

Karl Andreas Lunde ble født på Storslett i Nordreisa den 19. mai 1892. Hans foreldre var Fredrik og Susanna Lunde. Mora var av gammel Nordreisaslekt, hennes pikenavn var Susanne Mathisen. Faren som var finske av fødsel, var knapt 20 år gammel da han i 1860-årene kom hit til landet for å livberge seg ved hjelp av fiske.

Han traff da henne som ble hans livsledsagerske gjennom et langt liv, og sammen ryddet de jord og bygde en heim for den stadig økende barneflokk, 13 i tallet.

Som en kuriositet kan nevnes at gården bare ved en tilfældighet fikk navnet Lunde: Det var fordi en av skylddelingsmennene het Lund, og han ville gjerne knytte navnet sitt til denne eiendommen han hadde vært med å sette opp grensene for. En nabogård fikk navn etter en annen skylddelingsmann.

Det var heimgården og fiskerbåten som fra tidlige år ble arbeidsplassen for Karl Lunde, den gang omtrent eneste valgmulighet for ungdommen i vår landsdel med slitet som daglig følgesvenn.

Omvendelse

Hans foreldre var læstadianere, og deres strenge kristendom preget heim og oppdragelse. Nord-Norge hadde da fått sin store læstadianerpredikant – nemlig Erik Johnsen fra Kåfjord. Før den tid hadde det vært mest tilreisende predikanter fra Nord-Sverige. Vekkelsesbevegelsen hadde likevel hatt stor framgang også her hos oss.

Karl Lunde kom til troen da han var omkring 20 år, og ikke så mange årene etterpå begynte han selv å tale Guds ord på forsamlinger i heimbygda. Høstmarkedene på Skibotn samla mye folk, og der holdt man daglige forsamlinger i markedstida. Her talte landsdelens predikanter: Erik Johnsen, Nils Mikkelsen, Hans Larsen, Erik Eriksen og etter hvert også den unge Karl Lunde. Talene skulle alltid tolkes til finsk eller samisk, ikke minst fordi markedene samla en stor mengde folk fra Nord-Sverige og Nord-Finland, og her fungerte Karl Lunde ofte som tolk til finsk, det var jo det språk som oftest ble brukt i heimen, og i svært mange heimer i Nordreisa – der den finske innvandringen på 1800-tallet var relativt stor. Samisk, derimot, behersket han ikke, noe som

han senere beklaget - det kunne vært nødvendig i mange situasjoner i hans virke som predikant.

Reisevirksomhet

Fra høstsamlinger på Skibotn ble predikantene sendt ut til stadig flere bygder i Nord-Norge, fra Ofoten i sør til Vadsø i nordøst, alltid to og to i følge, og det var vanligvis i desember-januar man foretok slike reiser. Karl Lunde starta sin reisevirksomhet midt i 1920-åra, og siden har han reist hvert eneste år fram til det aller siste, altså omkring 50 år, bare avbrutt av evakueringshøsten 1944. Her var det sannelig grunn til å snakke om lang og tro tjeneste, i den mørkeste og mest værharde årstid, i en landsdel som lite har utmerket seg ved komfortable reisemåter, i hvert fall ikke i første halvdel av dette århundre.

"Vi var vant til storm og uvær", sa Karl Lunde rolig, og "Gud var med oss, så vi led ingen nød." Reisene har nok vært mange, lange, strabasiøse, men han har aldri vært i livsfare, og alltid kom han til venner. Folk søkte flittige til forsamlingene, og han har også opplevd store vekkelser i enkelte bygder, kanskje spesielt under krigen, da folk mer enn ellers søkte til Guds ords forkynnelse, og fikk hjelp. Selv redselshøsten 1944, da hele tilværelsen raste sammen for de som ble tvunget til å forlate heimene sine, kunne man erfare hvordan folk fikk kraft og ro til å bære de harde livsvilkårene med tålmodighet. De så det ofte slik at det som da kom, var å betrakte som straff for at de hadde vært lunkne kristne, og mange bygder opplevde igjen vekkelsestiden. Naboer gjorde opp med hverandre, unge og eldre gjorde opp sin sak med Gud, og fikk oppleve den fred som ingen ytre krigshær kunne rokke.

Læstadianerleder

Under krigen, i 1941 døde Erik Johnsen, han som gjennom så lang tid hadde vært Lyngen-læstadianernes leder, og som bl.a. hadde utformet læstadianernes dåpsryn, tuftet på den lutherske bekjennelser. Det ble Karl Lunde som nå fikk lagt på seg det store ansvaret å være Erik Johnsens arvtaker. Han var knapt 50 år. Det var en krevende oppgave, en vanskelig oppgave, Karl Lunde skjøt det vervet i 30 år - han forble en dyktig vokter på Sions mure - en aktet og respektert lærefader, en kjent forkynner i mer enn sin egen landsdel. Like etter siste krig var han i Oslo, der han i to dager på rad talte på samling i et større lokale i Calmeyers gate - med daværende biskop Smemo og andre ledere fra Den norske kirke som interesserte tilhørere. Her gjaldt det ikke minst å redegjøre for Lyngen-læstadianernes lære.

Og læremessig grenseoppgang var nødvendig også i en annen sammenheng: i forhold til en østnorsk haugianerbevegelse. Man hadde en viss kontakt utover i 50-årene og utsendinger fra haugianerne kom opp til ett av de store stevner på Skibotn, for om mulig å knytte nærmere forbindelse med hverandre. I stedet ble man klar over visse læremessige uoverensstemmelser, kanskje spesielt i forbindelse med helliggjørelsen. Læstadianerne understreker menighetens funksjon i denne sak, og viser til Jesu ord til Paulus på Damaskus-veien: "Gå inn til byen - der skal det bli sagt deg hva du skal gjøre". På samme måte må det vakte menneske søke den kristne menighet og Ordets forkynnelse.

Forkynnelse

Ordet forkynnelse - nettopp det har vært Karl

Kaia og Karl Lunde

Lunds hovedinteresse og hovedbeskjeftigelse gjennom et langt liv. Det var ikke bare å tale på de årlige reiser i distriktene, men også på de mange stevner som sommer - høst holdes rundt om i landsdelen, og ellers på de ukentlige søndagsforsamlingene i heimbygda. Dessuten kom stadig utfordringer fra forskjellige bygder om å komme på kortere besøk - påske, pinse, eller bare over ei helg. Det ble mye reising - mye fravær fra heimen i Nordreisa. Hans kone Kaia og barneflokket på sju måtte ofte klare gårdens styre og stell på Lunde på egen hånd - farsgården som Karl Lunde sammen med broren Levi overtok og som han drev fram til et relativt stort bruk etter våre forhold, med 8-10 kyr, hest og sauer. Nå er driften stilnet av. Kaia gikk bort for en del år tilbake. I sommer sovnet han inn - læstadianerhøvdingen. Et langt liv i mesternes tjeneste var ved veis ende. Helt til helsen sviktet for et par år siden

var han i aktivitet. Således var han ennå høsten 1972 å høre på talerstolen under det årlige høststevnet på Skibotn. Nå er han srøst som etter Frelserens eget ord forkynte omvendelse og syndenes forlatelse, ikke lenger å høre blant oss.

I den solfylte junidagen ble han av en stor skare slekt og venner fulgt til sin hvileplass ved Nordreisa kirke. Mange av de som ønsket å minnes hans rike gaver som predikant og forkynner - en kirke fylt til siste plass. Slik mintes de sin store leder gjennom mange år for hans innsats i menigheten, en innsats på det kirkelige område som også det offentlige påskjønnet, idet han på sin 70-årsdag var blitt tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull.

- Og det vil bli tomt etter han, men minnet vil leve i en menighet som strekker seg fra Lofoten i sør til Vadsø i nordøst.